

VAGINAL CANDIDANING ZAMONAVIY MIKROBIOLOGIK DIAGNOSTIKASI

Mamasoliyeva Mushtariybonu Azizbek qizi

Mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya kafedrası

Toshkent tibbiyot akademiyasi, Toshkent, O'zbekiston

Ilmiy rahbar – kafedra katta o'qituvchisi., assisent G. B. Shohtursunovna

Dolzarbli. Ayollarning vaginal mikrobiomasida uchrash ko'rsatkichi yuqori va tur jihatidan eng faol bo'lgan *Candida albicans* zamburug'ining zamonaviy mikrobiologik diagnostika usullari tahlil qilindi. Laboratoriya tekshiruv natijalariga asoslanib olib borilgan diagnostik tadqiqotlarda kultura, PCR, IFA usullarini amaliyotda qo'llanilishi o'rganildi. Zamonaviy mikrobiologik diagnostika usullarining samaradorligini tasdiqlovchi amaliy misollar keltiriladi. Bundan tashqari ayollar salomatligini yaxshilash va vaginal kasalliklarning oldini olish uchun mikrobiologik laboratoriya diagnostikaning integratsiyasiga urg'u berildi. Ushbu tezisda ginekologiya va mikrobiologiya sohaları integratsiya asosida vaginal *Candida albicans* ning mikrobiologik diagnostikasi usullari o'rganildi va yoritib berildi. Dunyo bo'ylab olib borilgan klinik tadqiqotlarga ko'ra, ayollarning 50-75 % i hayotlarida kamida bir marotaba vaginal kandidoz bilan kasallanganligi qayd etilgan. 40 - 45 % ayollar infeksiya qaytalanishini boshdan kechiradi. JSST va AQSH kasalliklarini nazorat qilish va oldini olish (CDC) ma'lumotlariga ko'ra, vaginal kandidoz infeksiyasiga hayot davomida deyarli 3 ayoldan 2tasi kasallika chalinadi. Ushbu ma'lumotlardan kelib chiqqan holda, *Candida albicans*ning ayollar sog'ligiga ta'sirini o'rganish va tez, aniq, samarali natija, mos davolash va diagnostik usullarini qo'llash zaruriyligini ko'rsatadi. Hozirgi zamonaviy mikrobiologik tibbiyotda ayollar salomatligi uchun yangi davr: PZR usuli orqali ko'zlangan natijalarni qayd etmoqda. An'anaviy (kultura) usuli bilan qo'zg'atuvchi organizmni to'g'ri aniqlamaslik takroriy muvaffaqiyatsiz davolanish xavfiga olib keladi. QTOWER3 PZR test orqali bir nechta organizmlar ishtirok etishi mumkin bo'lgan infeksiyalarni tekshirish uchun ko'proq foydalanilmoqda.

Tadqiqot maqsadi: O'z vaqtida va to'g'ri tashxis qo'yish uchun qo'llaniladigan laboratoriya metodlarining amaliyotdagi tahlil va natijalari o'rganib chiqildi. Vaginal kandidoz qo'zg'atuvchisi *Candida albicans*ni PZR usulida aniqlash, ajratilgan dnk namunalarini spektrofotometr yordamida tozalik darajasini baholash, sifat va miqdoriy ko'rsatkichlarini aniqlash va tahlil qilish.

Material va usullar: 2024 – yil oktabr oyi davomida Toshkent tibbiyot akademiyasi ko'p tarmoqli klinikasi bakteriologik laboratoriyasida vaginal *Candida albicans*ning ayollarda uchrash darajasi va infeksiyaning antibiotiklarga sezgirliги tahlil qilindi. *Candida albicans*ni aniqlashda tadqiqot davomida kultura usuli, PCR (polimeraza zanjiri reaksiyasi), IFA (immuna ferment analiz) usullari

o'rganildi. Tadqiqot Toshkent tibbiyot akademiyasi ko'p tarmoqli klinikasidagi bakteriologik laboratoriya bo'limiga murojaat qilgan ayollardan biologik namunalar olinib, dastavval, kultura usulida tekshirildi va buyurtma asosida Sanitariya – epidemiologik qo'mitasi Toshkent shahar boshqarmasining Chilonzor tumani bo'limida *Candida albicans* infeksiyasini molekulyar darajada aniqlash maqsadida qTower3 qurilmasida PZR usuli qo'llanildi. PZR tahlilidan so'ng, ajratib olingan DNK namunalarining konsentratsiyasi, sifati va tozalik darajasi spektrofotometrik usulida baholandi. Olingan molekulyar natijalar an'anaviy laboratoriya usullari bilan taqqoslab, tahlil qilindi.

Natija. Oktyabr oyida jami 26 nafar bemor ishtirokida tahlil o'tkazildi. Vaginal kandidoz belgilari bo'lgan ayollarni yoshi va oldingi davolanishidan qat'iy nazar kiritildi. *Candida albicans* infeksiyasi bo'yicha tashxis qo'yish jarayonida, bemorning *vagina*, *uretra*, *uterus cervix* qismlaridan tampon namunalari olindi. To'plangan tamponlar uchun tahlil statistik usul ma'lumotlariga ko'ra: 6 nafar 10^3 (23,0%), 7 nafar 10^5 (27,0%), 13 nafar 10^4 (50,0%) bemorlar ko'rsatkichlari aniqlandi. *Candida albicans*ning uchrash darajasi bilan birgalikda quyidagi antibiotiklarga sezgirliги ham aniqlandi: dermazol, nistatin, flyukanazol, klotrimazol, futsis, mikoflyu, biflurin, siksani; Antibiotiklarga chidamlilik darajasini aniqlashda jami 56 nafar bemorlardan analiz tahlil natijalari olindi. Flyukanazol 5(8,9%) Mikoflyu 2(3,57%) Futsis 6(10,71%), Biflurin 8(14,28%) kabi antibiotiklar yuqori sezgirlikni ko'rsatdi, bu esa ularni samarali davolash vositalari sifatida tavsiya etishga asos bo'ladi. Antibiotiklarga sezgirlik ko'rsatkichi past bo'lgan antibiotiklar: Dermazol 12(21,42%), Nistatin 8(14,3%), Klotrimazol 5(8,92%), Siksan 10(17,85%) tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari klinik amaliyotda samarali davolash rejasini shakllantirishda, yuqori sezgirlikka ega antibiotiklarni qo'llash zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa. *Candida albicans* bilan kasallangan bemorlardan olingan analiz (tampon orqali) natijalar tahlil qilindi. Bir oy davom etgan tadqiqot amaliyoti davomida *candida albicans*ning antibiotiklarga sezgirliги quyidagi tartibda o'rganildi: 21 (37,46 %) nafar ayollarda ijobiy natijani qayd etildi. Uchrash darajasi bo'yicha tahlillar shuni ko'rsatadiki, amaliyotda 10^5 dan yuqori natijalar yuqori konsentratsiyali infeksiyalar mavjud emasligi aniqlangan. Bu esa bemorlarning holatini yanada o'rganishni talab qiladi va ularning davolash strategiyalarini optimallashtirishga yordam beradi. Qtower3 PZR kultura usuliga qaraganda vaginal *Candida albicans* va uning turlarini aniqlash ehtimoli ko'proq. Eng ko'p uchraydigan turlari *candida albicans*, *candida tropicalis*, *candida glabrata* edi. An'anaviy usul orqali vaginal oqindi bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa patogenlarni aniqlash imkoni bo'lsada, Qtower3 afzalligi shundaki, bitta namunada bir vaqtning o'zida bir nechta patogen turlarini aniqlash imkoniyatidir.